

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

I. ÚS 410/2020-8

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 27. augusta 2020 v senáte zloženom z predsedníčky senátu Jany Baricovej (sudkyňa spravodajkyňa) a zo sudcov Rastislava Kaššáka a Miloša Maďara predbežne prerokoval ústavnú sťažnosť sťažovateľa [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ] vo veci namietaného porušenia základného práva na súdnu ochranu zaručeného v čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a čl. 36 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd postupom Okresného súdu Levice v konaní vedenom pod sp. zn. 2 Nt 88/2019 a jeho uznesením zo 4. mája 2020 a postupom Krajského súdu v Nitre v konaní vedenom pod sp. zn. 2 Tos 47/2020 a jeho uznesením z 23. júna 2020 a takto

r o z h o d o l :

1. Ústavnú sťažnosť [REDAKOVANÉ] o d m i e t a .
2. Žiadosti [REDAKOVANÉ] o ustanovenie právneho zástupcu v konaní pred Ústavným súdom Slovenskej republiky n e v y h o v u j e .

O d ô v o d n e n i e :

I.

Vymedzenie napadnutých konaní a rozhodnutí a sťažostná argumentácia

1. Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 14. augusta 2020 doručená ústavná sťažnosť sťažovateľa [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ] (ďalej len „sťažovateľ“), ktorou namietal porušenie základného práva na súdnu ochranu zaručeného v čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a čl. 36 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd (ďalej len „listina“) postupom Okresného súdu Levice (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 2 Nt 88/2019 a jeho uznesením zo 4. mája 2020 a postupom Krajského súdu v Nitre (ďalej len „krajský súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 2 Tos 47/2020 a jeho uznesením z 23. júna 2020.

2. Z obsahu ústavnej sťažnosti a jej príloh vyplýva, že sťažovateľ bol rozsudkom okresného súdu sp. zn. 3 T 25/2019 z 15. apríla 2019 uznaný vinným zo spáchania zločinu vydierania podľa § 189 ods. 1 a ods. 2 písm. b) zákona č. 300/2005 Z. z. Trestný zákon v znení neskorších predpisov (ďalej len „Trestný zákon“) s poukazom na § 139 ods. 1 písm. c) a § 127 ods. 5 Trestného zákona, za ktorý bol odsúdený podľa § 189 ods. 2 Trestného zákona, za použitia § 38 ods. 2, § 36 písm. n) a § 37 písm. m) Trestného zákona na trest odňatia slobody v trvaní 4 rokov, so zaradením sťažovateľa na jeho výkon do ústavu so stredným stupňom stráženia podľa § 48 ods. 2 písm. b) Trestného zákona. Zároveň bol sťažovateľovi uložený podľa § 60 ods. 1 písm. a) Trestného zákona trest prepadnutia vecí – mobilného telefónu a karty SIM.

3. Tak sťažovateľ, ako aj príslušný prokurátor sa práva podať odvolanie proti prvostupňovému rozsudku ihneď po jeho vyhlásení priamo na hlavnom pojednávaní vzdali.

4. Napadnutým uznesením zo 4. mája 2020 vydanom v konaní vedenom pod sp. zn. 2 Nt 88/2019 okresný súd podľa § 399 ods. 2 zákona č. 301/2005 Z. z. Trestný

poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej len „Trestný poriadok“) zamietol návrh sťažovateľa na povolenie obnovy konania vedeného okresným súdom pod sp. 3 T 25/2019, pretože nezistil podmienky obnovy konania podľa § 394 Trestného poriadku.

5. Proti uzneseniu okresného súdu zo 4. mája 2020 podal sťažovateľ sťažnosť, ktorú krajský súd uznesením č. k. 2 Tos 47/2020-85 z 23. júna 2020 podľa § 193 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku ako nedôvodnú zamietol.

6. Sťažovateľ tak rozhodnutie okresného súdu zo 4. mája 2020, ako aj rozhodnutie krajského súdu z 23. júna 2020 považuje za neodôvodnené a arbitrárne, pretože sa všeobecné súdy konajúce v danej trestnej veci s jeho námietkami uvedenými v návrhu na povolenie obnovy konania, ako aj v sťažnosti proti prvostupňovému rozhodnutiu riadne nevysporiadali, a tak „obišli“ jeho obranu.

7. Predovšetkým sťažovateľ poprel spáchanie skutku, ktorý sa mu kládol za vinu, požadoval v obnovenom konaní vypočúť ním navrhovaných svedkov a napraviť pochybenia, ktorých sa všeobecné súdy mali dopustiť v pôvodnom konaní, a tak dosiahnuť spravodlivý proces.

8. Konanie všeobecných súdov o návrhu na povolenie obnovy konania sťažovateľ vníma ako také, v ktorom *„absentuje zákonné a ústavne konformné odôvodnenie rozhodnutia v zmysle čl. 36 ods. 1 Listiny a čl. 46 ods. 1 Ústavy SR“*.

9. Vzhľadom na uvedené sťažovateľ navrhol, aby ústavný súd po prijatí ústavnej sťažnosti na ďalšie konanie nálezom vyslovil porušenie jeho základného práva na súdnu ochranu zaručeného v čl. 46 ods. 1 ústavy a v čl. 36 ods. 1 listiny postupom okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 2 Nt 88/2019 a jeho uznesením zo 4. mája 2020, ako aj postupom krajského súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 2 Tos 47/2020 a jeho uznesením z 23. júna 2020 a aby vrátil vec krajskému súdu na opätovné konanie a rozhodnutie.

10. Zároveň sťažovateľ požiadal o ustanovenie mu právneho zástupcu v konaní pred ústavným súdom z dôvodu jeho zlej finančnej situácie, v ktorej sa nachádza vzhľadom na vykonávanie trestu odňatia slobody.

II.

Relevantná právna úprava a ústavnoprávne východiská v judikatúre ústavného súdu

11. Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

12. Podľa čl. 127 ods. 2 ústavy ak ústavný súd vyhovie sťažnosti, svojím rozhodnutím vysloví, že právoplatným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom boli porušené práva alebo slobody podľa odseku 1, a zruší také rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah... Ústavný súd môže zároveň vec vrátiť na ďalšie konanie...

13. Podľa čl. 140 ústavy podrobnosti o organizácii ústavného súdu, o spôsobe konania pred ním a o postavení jeho sudcov ustanoví zákon. Týmto zákonom je zákon č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení zákona č. 413/2019 Z. z. (ďalej len „zákon o ústavnom súde“).

14. Podľa § 56 ods. 1 zákona o ústavnom súde ústavný súd návrh na začatie konania predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon v § 9 neustanovuje inak.

15. Podľa § 56 ods. 2 písm. a) a g) zákona o ústavnom súde ústavný súd môže na predbežnom prerokovaní bez ústneho pojednávania uznesením odmietnuť návrh na začatie konania, na prerokovanie ktorého nemá ústavný súd právomoc, ktorý je zjavne neopodstatnený.

16. O zjavnej neopodstatnenosti návrhu možno hovoriť vtedy, keď namietaným postupom orgánu štátu alebo jeho rozhodnutím nemohlo vôbec dôjsť k porušeniu toho základného práva alebo slobody, ktoré označil navrhovateľ, a to buď pre nedostatok vzájomnej príčinnej súvislosti medzi označeným postupom orgánu štátu alebo jeho rozhodnutím a základným právom alebo slobodou, porušenie ktorých sa namietalo, prípadne z iných dôvodov. Za zjavne neopodstatnený návrh preto možno považovať ten, pri predbežnom prerokovaní ktorého ústavný súd nezistil žiadnu možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, reálnosť ktorej by mohol posúdiť po jeho prijatí na ďalšie konanie (m. m. I. ÚS 66/98, I. ÚS 110/02, I. ÚS 88/07).

17. Podľa § 132 ods. 1 zákona o ústavnom súde ak o ochrane základných práv a slobôd sťažovateľa vo veci, ktorej sa ústavná sťažnosť týka, je príslušný rozhodovať iný súd, ústavný súd uznesením ústavnú sťažnosť odmietne pre nedostatok právomoci na jej prerokovanie.

18. Predmetom ústavnej sťažnosti je namietané porušenie základného práva sťažovateľa na súdnu ochranu zaručeného v čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 36 ods. 1 listiny postupom okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 2 Nt 88/2019 a jeho uznesením zo 4. mája 2020 a postupom krajského súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 2 Tos 47/2020 a jeho uznesením z 23. júna 2020.

19. Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

20. Podľa čl. 36 ods. 1 listiny každý sa môže domáhať ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v určených prípadoch na inom orgáne.

21. Ústavný súd v súlade so svojou konštantnou judikatúrou pripomína, že v zásade nie je oprávnený preskúmavať a posudzovať právne názory príslušného orgánu verejnej moci, ktoré ho pri výklade a uplatňovaní zákonov viedli k rozhodnutiu vo veci samej, ani

preskúmať, či v konaní pred orgánmi verejnej moci bol náležite zistený skutkový stav a aké skutkové a právne závery zo skutkového stavu príslušný orgán verejnej moci vyvodil. Úloha ústavného súdu sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou, prípadne medzinárodnými zmluvami o ľudských právach a základných slobodách (porov. I. ÚS 17/01, II. ÚS 137/08, III. ÚS 328/08, IV. ÚS 11/2010). Ústavný súd teda nie je prieskumným súdom a úlohou ústavného súdu nie je suplovať orgány verejnej moci, ktorým prislúcha interpretácia zákonov v rámci ich právnym poriadkom upravenej pôsobnosti a právomoci. Z ústavného postavenia ústavného súdu vyplýva, že môže preskúmať len také rozhodnutia orgánov verejnej moci, prostredníctvom ktorých došlo k porušeniu základného práva alebo slobody, resp. také, kde k porušeniu základného práva alebo slobody došlo v konaní, ktoré vydaniu samotného rozhodnutia predchádzalo. Skutkové a právne závery príslušného orgánu verejnej moci môžu byť teda predmetom kontroly vtedy, ak by vyведенé závery boli zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne, a tak z ústavného hľadiska neospravedlňiteľné a neudržateľné, a zároveň by mali za následok porušenie základného práva alebo slobody (porov. I. ÚS 12/05, II. ÚS 410/06, III. ÚS 119/03, IV. ÚS 238/07).

III.

Posúdenie veci ústavným súdom

22. K porušeniu základného práva sťažovateľa na súdnu ochranu malo podľa jeho názoru dôjsť arbitrárnosťou a nedostatočným odôvodnením rozhodnutí okresného súdu a krajského súdu, ktorými v konečnom dôsledku nevyhoveli jeho návrhu na povolenie obnovy konania vedeného okresným súdom pod sp. zn. 3 T 25/2019. Sťažovateľ je presvedčený, že označené všeobecné súdy „obišli“ jeho obranu a s ním uplatnenou argumentáciou sa v potrebnom rozsahu nezaoberali a nevysporiadali.

III.A K namietanému porušeniu základného práva na súdnu ochranu zaručeného v čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 36 ods. 1 listiny postupom okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 2 Nt 88/2019 a jeho uznesením zo 4. mája 2020

23. V súvislosti s namietaným postupom a rozhodnutím okresného súdu ústavný súd poukazuje na princíp subsidiarity jeho právomoci vyplývajúci z čl. 127 ods. 1 ústavy („...ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.“), s prihliadnutím na ktorý môže poskytnúť ochranu konkrétnemu právu alebo slobode, porušenie ktorých je namietané, iba vtedy, ak sa ich ochrany fyzická osoba alebo právnická osoba nemôže domôcť v žiadnom inom konaní pred súdnymi orgánmi Slovenskej republiky.

24. Inými slovami, pokiaľ je o ochrane sťažovateľom označených práv oprávnený konať alebo rozhodovať iný všeobecný súd, ústavný súd jeho ústavnú sťažnosť už po predbežnom prerokovaní odmietne pre nedostatok svojej právomoci.

25. Sťažovateľ nepochybne mal možnosť domáhať sa preskúmania ústavnou sťažnosťou napadnutého postupu okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 2 Nt 88/2019, ako aj jeho uznesenia zo 4. mája 2020 využitím riadneho opravného prostriedku (sťažnosti proti tomuto uzneseniu) v prebiehajúcim konaní o návrhu na povolenie obnovy, ktorý, ako to vyplýva zo samotnej ústavnej sťažnosti, sťažovateľ napokon využil.

26. Podaním sťažnosti proti uzneseniu okresného súdu vznikol priestor pre riadne uplatnenie ochrany práv sťažovateľa pred súdom druhého stupňa, ktorý v rozsahu svojho preskúmacieho oprávnenia je povinný vyrovnáť sa s relevantne uplatnenou argumentáciou, a teda prípadne aj s tými námietkami, ktoré sťažovateľ proti prvostupňovému rozhodnutiu uvádza v konaní pred ústavným súdom.

27. Je evidentné, že v aktuálnej veci sťažovateľa existoval orgán verejnej moci – krajský súd, ktorého právomoc predchádza oprávneniu ústavného súdu poskytnúť ochranu základným právam sťažovateľa.

28. Preto vychádzajúc z postavenia ústavného súdu ako nezávislého súdneho orgánu ochrany ústavnosti (čl. 124 ústavy), ktorý nie je alternatívnou ani mimoriadnou opravnou inštitúciou vo veciach patriacich do právomoci všeobecných súdov (II. ÚS 1/95,

II. ÚS 21/96), ústavný súd ústavnú sťažnosť sťažovateľa v tejto časti (proti postupu a uzneseniu okresného súdu) už po jej predbežnom prerokovaní odmietol pre nedostatok svojej právomoci na jej prerokovanie podľa § 56 ods. 2 písm. a) zákona o ústavnom súde.

III.B K namietanému porušeniu základného práva na súdnu ochranu zaručeného v čl. 46 ods. 1 ústavy v čl. 36 ods. 1 listiny postupom krajského súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 2 Tos 47/2020 a jeho uznesením z 23. júna 2020

29. Sťažovateľ podobne ako okresnému súdu aj krajskému súdu vytýka arbitrárnosť a nedostatočné odôvodnenie jeho rozhodnutia, ktorým ako nadriadený súd zamietol sťažnosť sťažovateľa proti prvostupňovému rozhodnutiu. Podľa názoru sťažovateľa ani súd druhého stupňa sa dostatočne nezaoberal jeho argumentáciou a nedostatočne reagoval na jeho námietky.

30. V úvode odôvodnenia napadnutého uznesenia č. k. 2 Tos 47/2020-85 z 23. júna 2020 krajský súd zrekapituloval závery okresného súdu, ktoré ho viedli k zamietnutiu návrhu na povolenie obnovy trestného konania a stručne zopakoval námietky sťažovateľa.

31. Následne krajský súd uviedol, že po preskúmaní spisového materiálu ako aj postupu okresného súdu zistil, že súd prvého stupňa v konaní postupoval zákonne, rozhodol správne a svoje rozhodnutie adekvátne odôvodnil, preto naň odkázal a s názorom v ňom uvedeným sa v celom rozsahu stotožnil.

32. Krajský súd doplnil, že novým dôkazom, prípadne novou skutočnosťou súdu skôr neznámou nie sú návrhy odsúdeného (sťažovateľa) na vypočutie osôb, ktoré mohli byť vypočuté už v pôvodnom konaní, keďže o nich (sťažovateľ) vedel. Taktiež ani zabezpečenie audio záznamu a SMS správ z jeho mobilného telefónu podľa krajského súdu nespĺňalo atribúty novej skutočnosti alebo nového dôkazu v zmysle § 394 Trestného poriadku. Všetky návrhy sťažovateľa na vykonanie dokazovania mohli byť podľa presvedčenia krajského súdu prezentované už pred prvostupňovým súdom v pôvodnom konaní a bolo by iba na tomto súde, ako rozhodne, či ich vykoná alebo nie.

33. Podľa názoru sťažnostného súdu ani jeden zo sťažovateľom uvádzaných dôkazov nespĺňal podmienku dôkazu, ktorý vyšiel najavo neskôr alebo bol súdu skôr neznámy, a tak nezistil žiadne nové skutočnosti v prospech sťažovateľa, ktoré by súčasne boli dôvodom na povolenie obnovy konania v zmysle § 394 ods. 1 Trestného poriadku. Skutočnosti uvádzané sťažovateľom v návrhu na povolenie obnovy konania, resp. počas verejného zasadnutia pred okresným súdom, neboli zákonnými a dostatočnými dôvodmi na povolenie obnovy konania.

34. Krajský súd zároveň dal sťažovateľovi do pozornosti, že v konaní o povolenie obnovy konania podľa Trestného poriadku príslušný všeobecný súd nepreskúmava zákonnosť a odôvodnenosť pôvodného rozhodnutia, ale posudzuje otázku, či nové skutočnosti alebo dôkazy skôr neznáme, v spojení s dôkazmi už vykonanými, môžu odôvodniť iné rozhodnutie o vine. Nebolo teda v právomoci okresného súdu ani krajského súdu v konaní o povolenie obnovy konania preverovať sťažovateľom tvrdenú skutočnosť, že poškodená klamala, pretože o tom rozhodoval výlučne súd v pôvodnom konaní na podklade vykonaných dôkazov a na základe toho, že sťažovateľ uznal svoju vinu. Vyhlásenie sťažovateľa, že nepopiera spáchanie skutku uvedeného v obžalobe [§ 257 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku], súd prvého stupňa prijal, a preto ďalšie dokazovanie, čo sa týka viny, nevykonával.

34.1 Krajský súd k tomu podotkol, že sťažovateľ k vyhláseniu o tom, že nepopiera spáchanie skutku, nútený nebol. Urobil tak na pojednávaní v prítomnosti svojho obhajcu, preto krajský súd neakceptoval tvrdenie, že sťažovateľ nerozumel tomu, čo sa na okresnom súde deje. Okrem toho nadriadený súd zopakoval, že sťažovateľom navrhované dôkazy neboli novými návrhmi a v konaní o návrhu na povolenie obnovy nie je možné prehodnocovať dôkazy iným spôsobom, ako to urobil prvostupňový súd v pôvodnom konaní.

35. Krajský súd definoval, že konanie o návrhu na povolenie obnovy konania pozostáva zo skúmania prípustnosti návrhu a skúmania odôvodnenosti návrhu. V predmetnom konaní boli podľa jeho názoru splnené formálne náležitosti návrhu na povolenie obnovy konania podľa § 399 ods. 1 Trestného poriadku, t. j. návrh podal

sťažovateľ ako osoba na to oprávnená, smeroval proti rozhodnutiu, proti ktorému bola obnova konania prípustná a nebola v zmysle § 395 Trestného poriadku vylúčená. Avšak súčasne nebola zistená existencia nových skutočností alebo dôkazov súdu skôr neznámych, ktoré by mohli samej osebe alebo v spojení so skutočnosťami a dôkazmi už skôr známymi odôvodniť iné rozhodnutie o vine odsúdeného, alebo vzhľadom na ktoré by pôvodne uložený trest sťažovateľa bol v zrejmom nepomere k závažnosti činu alebo k pomerom páchatel'a, alebo uložený druh trestu by bol v zrejmom rozpore s účelom trestu.

36. Súčasne krajský súd nezistil žiadne porušenie ustanovení Trestného poriadku v postupe okresného súdu pri prerokovávaní návrhu na povolenie obnovy konania.

37. Pretože krajský súd v napadnutom rozhodnutí odkázal na dôvody uvedené v uznesení okresného súdu sp. zn. 2 Nt 88/2019 zo 4. mája 2020, ústavný súd sa oboznámil aj s obsahom tohto rozhodnutia, pridržiavajúc sa svojho ustáleného právneho názoru, podľa ktorého rozhodnutie prvostupňového súdu a súdu druhého stupňa nemožno posudzovať izolovane (m. m. II. ÚS 78/05, III. ÚS 264/08, IV. ÚS 372/08, IV. ÚS 320/2012), pretože prvostupňové a odvolacie (v tomto prípade sťažnostné) konanie z hľadiska predmetu konania tvoria jeden celok. Tento právny názor zahŕňa aj požiadavku komplexného posudzovania rozhodnutí všeobecných súdov (prvostupňového aj druhostupňového), ktoré boli vydané v priebehu príslušného súdneho konania (m. m. IV. ÚS 350/09).

38. Okresný súd v odôvodnení svojho rozhodnutia zhrnul dôvody, pre ktoré sťažovateľ podal návrh na povolenie obnovy konania; uviedol rozsah ním vykonaného dokazovania o tomto návrhu a stručne popísal obsah vykonaných dôkazov; citoval príslušné ustanovenia Trestného poriadku, ktoré sa na toto konanie vzťahovali a v krátkosti ich interpretoval. Napokon vyhodnotil, že sťažovateľ neuviedol žiadne také nové skutočnosti, alebo dôkazy súdu skôr neznáme, ktorých existencia by mohla sama osebe alebo v spojitosti so skutočnosťami a dôkazmi už skôr známymi viesť k inému záveru o jeho vine. Okresný súd s poukazom na nezmenenú výpoveď svedkyne poškodenej vykonanú v konaní o povolení obnovy konania dospel k záveru, že nevyšli najavo také skutočnosti alebo dôkazy, ktoré by mohli odôvodniť iné rozhodnutie. Svedkyňa poškodená aj na verejnom

zasadnutí uviedla, že sa jej sťažovateľ vyhrážal, tak ako o tom vypovedala v prípravnom konaní. Na otázku obhajcu sťažovateľa síce spočiatku vyjadrila pochybnosť, či jej volal a vyhrážal sa sťažovateľ, avšak vzápätí uviedla, že to bol on. Uvedenú pochybnosť okresný súd považoval za vyvrátenú aj výpoveďou svedka [REDACTED], ktorý bol prítomný pri inkriminovanom telefonáte. Sťažovateľ teda tvrdením, že sa konania nedopustil on, ale to mohla byť iná osoba, okresný súd nepresvedčil o existencii dôvodu na povolenie obnovy konania. Svedkyňa poškodená, ako to súd prvého stupňa uviedol, sa jednoznačne vyjadrila, že svoju výpoveď vo vzťahu k sťažovateľovi nechce zmeniť.

39. K ďalším dôkazom, ktoré sťažovateľ navrhoval vykonať, okresný súd uviedol, že návrh na vykonanie dokazovania výsluchom svedkov [REDACTED] a [REDACTED] zamietol, pretože uvedení svedkovia neboli prítomní pri spáchaní skutku, za ktorý bol sťažovateľ odsúdený. Vyplývalo to z vyšetrovacích úkonov prípravného konania, zo spisového materiálu v trestnej veci a nakoniec aj z výpovede svedkyne poškodenej.

40. Z odôvodnenia napadnutého uznesenia krajského súdu v spojení s rozhodnutím okresného súdu vyplýva, že konajúce súdy sa pre rozhodnutie návrhu na povolenie obnovy trestného konania relevantnými, tak skutkovými, ako aj právnymi otázkami zaoberali a dali na ne dostatočné odpovede.

41. Všeobecné súdy konajúce vo veci v prvom rade ozrejmili, ako je potrebné nazerať na inštitút obnovy konania, na jeho špecifiká a splnenie akých podmienok si vyžaduje prípadné rozhodnutie, ktorým sa vyhovie návrhu na povolenie obnovy konania. Z odôvodnenia rozhodnutia krajského súdu pritom možno vyvodiť, v čom videl ich nesplnenie vo vzťahu k návrhu sťažovateľa. Vysvetlil, čo je potrebné chápať pod novým dôkazom alebo novou skutočnosťou v zmysle § 394 ods. 1 Trestného poriadku upravujúceho podmienky povolenia obnovy trestného konania a dostatočne argumentoval, prečo sťažovateľom uvedené námietky za také nebolo možné považovať.

42. Ústavný súd napriek ústavnej akceptovateľnosti záverov vo veci konajúcich všeobecných súdov považuje za potrebné vytknúť krajskému súdu jeho sústredenosť

na skúmanie a vyhodnotenie skutočnosti, ktorá nebola pre jeho rozhodnutie kľúčovou, t. j., že sťažovateľom navrhované dôkazy nie sú novými dôkazmi, ktoré by vyšli najavo neskôr alebo ktoré by boli súdu skôr neznáme, s odôvodnením, že ich vykonanie sťažovateľ mohol navrhnúť už aj v riadnom (pôvodnom) konaní vo veci samej. Ústavný súd nemôže odobrať taký náhľad na splnenie podmienok na povolenie obnovy trestného konania, ktorý sa bude odvíjať od skutočnosti, či obvinený o nových a súdu skôr neznámych skutočnostiach a dôkazoch vedel v pôvodnom konaní a či ich v tomto konaní aj uplatnil, keďže táto okolnosť je pre splnenie zákonných podmienok pre povolenie obnovy konania nepodstatná. Pri obnove konania nezáleží na tom, prečo boli nové skutočnosti alebo dôkazy doteraz súdu neznáme, ani to, či o nich obvinený vedel, ale z akéhokoľvek dôvodu ich neuviedol. Kladenie dôrazu na túto okolnosť podľa názoru ústavného súdu navyše nie celkom vystihuje podstatu návrhu sťažovateľa na povolenie obnovy konania. Je zrejmé, že sťažovateľ navrhoval vykonať dôkaz (výsluch poškodenej), ktorý síce bol zabezpečený v prípravnom konaní, ale jeho vykonanie v obnovenom konaní malo (mohlo) priniesť nové skutočnosti, ktoré neboli súdu známe v pôvodnom konaní. Išlo o návrh na vypočutie svedkyne poškodenej, ktorá, ako to tvrdil sťažovateľ, mala zmeniť svoju výpoveď v jeho prospech. Práve túto okolnosť mal krajský súd brať vo vzťahu k návrhu sťažovateľa ako nosnú a adekvátne tomu venovať jej priestor v odôvodnení svojho rozhodnutia.

43. Z rozhodovacej činnosti všeobecných súdov možno vyvodiť, že predtým neznámym dôkazom sa rozumie predovšetkým dôkaz, ktorý nebol vykonaný v pôvodnom konaní, ale aj dôkaz síce v pôvodnom konaní vykonaný, ale s novým obsahom (napr. uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky č. 2 Tost 13/2015 z 19. mája 2015). Práve o obdobnú situáciu v danej veci išlo.

44. Uvedený deficit však ústavný súd v konečnom dôsledku nehodnotil ako neprípustný zásah krajského súdu do základného práva sťažovateľa na súdnu ochranu. Z rozhodnutia krajského súdu v spojení s rozhodnutím okresného súdu jednoznačne vyplývajú dôvody, pre ktoré návrh sťažovateľa na povolenie obnovy konania všeobecné súdy v konečnom dôsledku zamietli a tieto rozhodne nemožno hodnotiť ako nedostatočné.

45. Okresný súd v rámci konania o návrhu na povolenie obnovy konania vykonal sťažovateľom navrhovaný dôkaz a zistil, že k zmene obsahu dôkazu oproti pôvodnému konaniu, ktorého obnovenie bolo navrhované, nedošlo. Svedkyňa poškodená naďalej zotrvala na svojej pôvodnej výpovedi, a jej zmenu nepripustila ani po tom, ako malo dôjsť k jej spochybneniu.

46. Všeobecné súdy sa dostatočným spôsobom vyrovnali aj s ďalšími navrhovanými dôkazmi, reakcia na ktoré však už správne spadá pod práve krajským súdom zvýraznené uplatňovanie vykonania dôkazov, ktoré boli všeobecnému súdu v pôvodnom konaní známe, ale vykonané neboli, keďže sťažovateľ svojím vyhlásením, že nepopiera spáchanie skutku uvedeného v obžalobe [§ 257 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku], v podstate neumožnil vykonávanie dôkazov preukazujúcich jeho vinu či nevinu. Ak totiž súd rozhodne, že vyhlásenie obžalovaného (sťažovateľa) prijme, zároveň vyhlási, že dokazovanie v rozsahu, v akom obžalovaný priznal spáchanie skutku, sa nevykoná. Súd takto potom vykoná iba dôkazy súvisiace s nepriznaným skutkom, výrokom o treste, náhrade škody alebo ochranného opatrenia. Preto prípadná absencia vykonania dôkazov o vine sťažovateľa má zákonné opodstatnenie, resp. zákonný podklad. Navyše okresný súd sa vyrovnal aj s návrhom na vypočutie svedkov – synov sťažovateľa – poukazujúc na skutočnosť, že už v prípravnom konaní vyšlo najavo, že uvedení svedkovia neboli pri páchaní skutku prítomní.

47. Uvedené okolnosti trestnej veci sťažovateľa vylučujú akékoľvek úvahy arbitrárnosti napadnutého rozhodnutia krajského súdu v spojení s rozhodnutím prvostupňového súdu.

48. Ako už bolo uvedené, kompetencie ústavného súdu nenahrádzajú postupy a rozhodnutia všeobecných súdov a nepoužívajú sa na skúmanie namietanej vecnej nesprávnosti, pretože ústavný súd nie je opravnou inštanciou vo vzťahu k všeobecným súdom. Kritériom na rozhodovanie ústavného súdu musí byť najmä spôsob, akým malo byť zasiahnuté do ústavou alebo kvalifikovanou medzinárodnou zmluvou zaručených základných práv alebo slobôd, a v spojitosti s tým zistenie, že v okolnostiach daného

prípade ide o zásah, ktorý zjavne viedol k obmedzeniu, resp. odopretiu základných práv alebo slobôd.

49. Ústavný súd zdôrazňuje, že na posúdenie splnenia dôvodnosti návrhu na povolenie obnovy konania podľa § 393 a nasl. Trestného poriadku sú zásadne príslušné všeobecné súdy. Skutočnosť, že sťažovateľ zastáva iný právny názor, ako prijal v tejto veci krajský súd, nemôže viesť k záveru o jeho zjavnej neodôvodnenosti alebo arbitrárnosti a nezakladá ani oprávnenie ústavného súdu nahradiť právny názor krajského súdu svojim vlastným. O svojvôli pri výklade alebo aplikácii zákonného predpisu všeobecným súdom (v preskúmvanej veci krajským súdom) by bolo možné uvažovať vtedy, ak by sa jeho názor natoľko odchyľil od znenia príslušných ustanovení, že by zásadne poprel ich účel a význam (m. m. I. ÚS 115/02, IV. ÚS 226/2012). Podľa ústavného súdu však posúdenie dôvodnosti návrhu sťažovateľa na povolenie obnovy pôvodného konania v jeho trestnej veci krajským súdom, ktorý svojim uznesením zamietol sťažnosť sťažovateľa proti uzneseniu okresného súdu o zamietnutí návrhu na povolenie obnovy, osobitne jeho závery, takéto nedostatky nevykazujú.

50. Ústavný súd po preskúmaní napadnutého druhostupňového rozhodnutia dospel k záveru, že krajský súd zrozumiteľne a dostatočne vysvetlil, prečo v prípade sťažovateľa nie sú splnené dôvody na povolenie obnovy konania podľa § 393 a nasl. Trestného poriadku. Právny záver o potrebe zamietnutia návrhu sťažovateľa na povolenie obnovy konania bol pritom založený na racionálnej analýze skutkového stavu a ústavne akceptovateľnom výklade relevantnej právnej úpravy.

51. Keďže ústavný súd nezistil žiadnu príčinnú súvislosť medzi napadnutým uznesením krajského súdu č. k. 2 Tos 47/2020-85 z 23. júna 2020 a označeným základným právom na súdnu ochranu (čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 36 ods. 1 listiny), ústavnú sťažnosť v tejto časti odmietol podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde ako zjavne neopodstatnenú.

52. Pretože ústavná sťažnosť sťažovateľa bola ako celok odmietnutá, bolo bez právneho významu zaoberať sa jeho ďalšími požiadavkami uvedenými v návrhu na rozhodnutie, rozhodovanie o ktorých je podmienené vyslovením porušenia základného práva alebo slobody, k čomu v tomto prípade nedošlo.

IV.

K žiadosti o ustanovenie právneho zástupcu v konaní pred ústavným súdom

53. Vo vzťahu k žiadosti sťažovateľa o ustanovenie mu právneho zástupcu v konaní pred ústavným súdom je potrebné poznamenať, že ústavný súd môže v zmysle ustanovenia § 37 ods. 1 zákona o ústavnom súde ustanoviť fyzickej osobe alebo právnickej osobe právneho zástupcu (t. j. advokáta), ak taká osoba o to požiada, ak to odôvodňujú jej majetkové pomery a nejde o zrejme bezúspešné uplatňovanie nároku na ochranu ústavnosti. Tieto tri predpoklady na ustanovenie právneho zástupcu v konaní pred ústavným súdom musia byť splnené súčasne. Ak hoci len jeden z týchto predpokladov nie je splnený, nemožno právneho zástupcu v konaní pred ústavným súdom ustanoviť (m. m. III. ÚS 265/2014).

54. S prihliadnutím na výsledok posúdenia aktuálnej ústavnej sťažnosti ústavným súdom (ako to vyplýva z časti III odôvodnenia tohto uznesenia) je evidentné, že išlo o zrejme bezúspešné uplatňovanie nároku na ochranu ústavnosti, teda v danom prípade neboli splnené podmienky na ustanovenie právneho zástupcu v konaní pred ústavným súdom. Z tohto dôvodu ústavný súd tejto žiadosti sťažovateľa (podľa § 37 ods. 1 zákona o ústavnom súde) nevyhovel.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 27. augusta 2020

Jana Baricová
predsedníčka senátu